

KLÓFIZETÉSI ÁRAK:

A Hirdőhivatalban átvéve:
 Egész évre... 10 kor.
 Negyedévre... 4 .
 Helyben hához hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 .
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 .

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hetű és
 észak utáni napok kivételével.

Eszerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség közlatait visszadási
 vagy megőrzésére nem vállaljuk.

Működésének és hirdetések a
 Hirdőhivatalhoz intendőm.

Egyes szám ára 3 fillér.

NAGYVÁRAD, június 13.

Miért kellene nekünk a gabonavámok?

(K. Ö.) Kalandos hírekről, miniszterek lemondásáról, a kiegyezés válságáról szólnak nap-nap után a hivatalos és nem hivatalos sajtó organumai. Csak egyről nem hallunk, pedig de közlőre érdekel az valamennyiünket. A gabonavámokról s ezek sorsáról az új autonóm vámtarifában senki sem nyilatkozik, bár akárhányszor kérdezték meg a minisztereket. Általános megnyugtató választ kaptunk akárhányat, de ez nem elég, mert nekünk azt kell tudnunk, hogy az új autonóm vámtarifában számszerűleg mily vámvédelemben fog gabonánk részesülni. Nekünk ép oly tisztán kell látnunk a helyzetet, mint a németországi agráriusok, a kik tudják, hogy mit várhatnak a kormánytól.

A mezőgazdasági válságon a jelen viszonyok között semmi sem segíthet, mint csak a vámvédelem, melyet senki sem kontemplál pénzügyi, hanem csak védő-vámoknak.

A mezőgazdaság válságban van. Ki merné ezt a tényt tagadásba venni?! A földbirtok eladósodásának arányait illetőleg nagy véleménykülönbség létezik. Az egyik szerint a földbirtok értékének háromnegyed része van adóssággal megterhelve. A másik szerint csak egy negyed része. A ki azt akarja bizonyítani, hogy a földbirtok a drága hitelt kénytelen igénybe

venni, az az eladósodást minél nagyobb arányokban fogja feltüntetni. A ki ellenben a földben még alkalmas hitelobjektumot keres, az az eladósodás arányait kisebb mérvre szorítja. A számadás nagyon nehéz lévén, nem lehet a nagy eltérésen csodálkozni; annyi valószínű, hogy itt is a középben lesz az igazság. Ha pedig a tőke fele már nem a gazdáé, ha a tőke után kamatot kell fizetnie és az alacsony gabonaárak miatt a tőketartozást folyton szaporítania kell, akkor nem járunk messze az igazságtól annak kimondásával, hogy a földbirtokos tulajdonképpen a mozgó tőkének dolgozik.

A mostani gabonaárak mellett ki lehet számítani, hogy mikor üt meg a dobot az utolsó paraszt és középbirtok felett. Csak a gabonaárak javulása mentheti meg a gazdát. Ezt pedig csak vámemléssel lehet elérni. Az utolsó 25 esztendőben a gabonaárak állandóan estek. Kivételt csak az 1897—98-iki gabonakampány képezett. De ekkor is csak a spekulációnak volt belőle haszna, nem lévén a gazdának mit eladnia. A bevételek folyton csökkentek, a kiadások folyton növekedtek. Az adó, a bérek, a közszolgáltatások, a kulturigények, a táplálkozási és ruházati kiadások mind előre nem látott arányokban megnövekedtek.

A gazda segítene magán, ha tudna. De nem tud. A munkaerőt a lehetőség szerint apasztja, kiadásait csökkenti. Intenzívebben gazdálkodik, a gabonatermelést csökkenti és az állattenyésztés és kereskedelmi növények termelésére megy át. Mind nem használ sokat, mert a kül-

föld versenyét nem áll módjában sikeresen leküzdeni. Ez állami feladatot képez; az állam a vámmal kiegyenlítheti azt a különbözetet, mely a külföldi olcsóbb termelési feltételek és a hazai drágább termelési feltételek között van. Az államnak kötelessége a termelő osztályok boldogulásáról gondoskodni. Ezzel a kötelességével hogyan tudja összeegyeztetni azt a nembánomságot, melylyel a magyar mezőgazdaság keserves küzdelmét a külföldi verseny ellen szemléli.

Mást kívánunk mi ezzel mint a mit mások kívánnak? Minden termelő osztály boldogulását keresi, a gazda is. Miért tartjuk éppen az iparos követeléseit jogosnak, a mezőgazdáét pedig nem? Valahányszor az ipar sorsa jobbra fordul, ugyanannyiszor a mezőgazda fizeti meg annak az árát, mikor nagyobb árt fizet a ruházatért, a mezőgazdasági gépekért, a felszerelésekért, szóval mindennemű befektetésért.

Éppen csak akkor, ha a gabonaárak emeléséről van szó, akkor álljon félre a gazda és fojtsa el magában jogos felháborodását, nehogy kenyéruzsorával vádoltassék? A szociális alkotásokra, melyek első sorban az ipar érdekeit szolgálják, vig arcczal áldozzon, de ha saját sorsa javítását követeli, akkor, — nehogy a mindennapi kenyeret megdrágtítsa — mondjon le minderről.

Az ipar évek óta élvezti a vámvédelem kényelmes állapotát. Ami neki igazságos, az nekünk legalább is méltányos. Mérjen az állam egyenlő mértékkel a termelő osztályoknak, mikor az állami

A „TISZÁNTÚL” TÁRCZAJA.

XIII. Leo pápa. az aggastyán költő.

Irtá: A. Gy.

»La poesia non muore« —
 »A költészet nem hal meg«
 Bernardo Zandrini.

A rajongó szeretet, a törhetetlen ragaszkodás, melylyel a katolikus világ az Egyház fejé, Krisztus helytartója iránt viseltetik, egész ünnepkört készít szentiséges Atyánk most folyó jubiláris évében az egyes ünnepkétől.

Alig nyílik még a tavasz, s már is egymást érik a zarándoklatok az örök városba, sz. Péter utódának lábaihoz. Hazánkból is a most folyó hónapban már a harmadik, negyedik csoport indult utnak, s ezeket fogják követni a jövő hónapban, azután májusban a többiek.

Itthon pedig, templomban és iskolákban,

társaskörökben és időszakai sajtóban ünnepeik a katolicizmus.

Az egész sajtó visszhangzik a nagy pápa diesőségétől. Február 20-a óta, amikor megválasztatásának, márczius 3. óta, amikor megkoronáztatásának volt 24-ik évfordulója, nincs nap, amelyen a katolikus világsajtónak hol egyik, hol másik organuma ne festené gazdag pályáját, vagy ne közölne epizódokat Isten különös kegyelme által hosz-szúra nyúlt életéből.

Ebben a szép ünnepű összhangban érdekes közleménnyel vett részt a Magyar Sion; ha mások az ünnepi évfordulók alkalmából újra leírják az 1878-iki konklávé, ismét mások Carpinetoba, ahol az aggastyán pápának egykoron bölcsője ringott, vezeték olvasóikat, vagy apróságokat közölnek életéből: a M. S. a mi Szentatyánkat az ő legideálisabb oldaláról mutatja be, az ő költészetéről irt cikkben.

A költészetben ideális gondolkozásu ember szól ideális gondolkozásuhoz, érző az érezni

tudóhoz. Ezért lett XIII. Leo is költő: ő ideális is, érző szívű is egy személyben. Ideális gondolkozása, mélyen érző szíve, mely nagyért, nemesért mindig tudott lelkesedni, mely annyi élő példáját adta éltető szeretetének, átmelegedett a költészet lobogó oltáránál — s annak hatalmas szószólójává, sőt papjává lett. Talált időt és módot, hogy a főpásztor, a bölcselő és a szónok mellett helye legyen a költőnek is, s amint művei mutatják, már van is helye vagy nyolcz évtized óta. XIII. Leo költészetében látjuk megnyilvánulni finom lelke fölségét, magasztos hevülékenységét, bámulatos gyengédségét és szeretetét, — egy szóval nemes lelkiületét.

* * *

XIII. Leo, a pápakirály tehát nemcsak filozofus és kiváló szónok, hanem költő is egyuttal. Mint egykoron Dávid és Salamon királyok remekszép zsoltárait megírták, s azóta sem idegenkedtek más fejedelmek és pápák is

BERKES BERTALAN festék-kereskedése, NAGYVÁRAD.

Főüzlet és padlófénymáz-
 gyár:

Zöldfa-utca 33. szám.

109.

Mindennemű festékek, festészeti kellékek, ecsetek, padlófénymázak és parkettviasz már több év óta elősmert szolid kiszolgálásom mellett a legolcsóbb napi árakban kaphatók.

Emke padlófénymáz, mindenki által elősmert, kitűnő minőségű és tartós padlófénymáz. 5% az Emke javára.

Legjobb amerikai padló beeresztő olaj 1 kgr. 90 fillér.

FIÓKÜZLET: festék különlegességek raktára:

Fő-utca Bazár-épület Huzella üzlet mellett.

védelem eszközeit osztogatja és akkor a mezőgazdaság újból jövedelmező leendő. Addig azonban a mostani válságos helyzet lenyűgözi a nemzeti termelés egyéb tényezőinek működését is.

Ezért kellene nekünk a gabonavámok.

A képviselőház igazságügyi bizottsága

tegnap délelőtti fél 10 órakor *Fabinyi* Teofil elnöklete alatt tartott ülésében elhatározta, hogy a *polgári perrendtartás* megvitatását akkor kezdi el, a mikor a képviselőház nyári szünete leteltével ismét összeül.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, június 13.

A mai ülésen elfogadták a képviselőház *negyedtől milliós* költségvetését. Ennyibe kerül évente a t. Ház az országnak!

Vita volt az új országháza átvétele, a műegyetem új palotájának építése dolgában és megkezdtek a gazdasági munkás és cselédpénztárról szóló törvényjavaslat tárgyalását.

Majd *Szell* miniszterelnök felelt Visontainak a német birodalmi kancellár utazgatása dolgában való interpellációjára.

*

Elnök: Gróf *Apponyi* Albert megnyitja az ülést.

Baross Jusztin előadó: Beterjeszti a gazdasági bizottság jelentését a képviselőház 1903. évi költségvetési előirányzatáról. E szerint

1. Az 1902. évre megállapított 3.427.976 kor.
2. 1903. évre előirányoztatik. 3.428.780 »

1903. évre tehát több 804 kor.

A Ház a jelentést tudomásul veszi.

Baross Jusztin előadó: Beterjeszti a képviselőház elnökének jelentését az állandó országház karbantartását és épület-igazgatását teljesítő műszaki jelentés tárgyában.

Holló Lajos: A parlament főbejártánál állami czimerünk helytelenül van alkalmazva. Valamelyik műszaki közeg ugyanis szétszedte állami czimerünket és külön külön, részekben

tűzte ki. Ez heraldikai abszurdum. Kéri az elnököt intézkedjék, hogy a magyar állam czimere a maga nagyságában egységesen állítsassék fel. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Elnök: Utána jár a dolagnak és a bajon segíteni fognak. (Helyeslés.)

Madarász József: Nagyon fontosnak tartja e jelentést. Azért arra kéri a Házat, határozzon oly irányban, hogy a jelentést vegyék le a mai ülés napirendjéről és a holnapira tűzzék ki.

Apponyi Albert gróf: T. Ház! Arról van itt szó, hogy egy olyan épületet kell átvennünk, melynek kezelése egy egész műszaki személyzetet vesz igénybe. Az ő proponálása az, hogy egy évig hagyják meg az új országházban a mostani műszaki ellenőrzést s csak majd azután szervezzék a műszaki személyzetet.

Ebben az elnökséget a takarékoság elve vezette. Azt hiszi, hogy ezek után nem kívánja a Ház a tárgynak a napirendről levételét s újra kifizetését.

Pichler Győző: Köztudomásu, hogy az új országház építésénél nem követték a takarékoságot, mely ilyen nagy vállalatnál szükséges. A köztudatba az ment át, hogy ott pazarlások voltak.

Ezek megvizsgálása természetesen óriási nehézségekbe ütközik s nem is lehetne azt kézzel foghatólag bebizonyítani. De másodszorban ez az épület úgy van konstruálva, hogy annak fenntartása óriási kiadásaihoz fog kerülni az államnak.

Aggodalommal fogadja azt, hogy ugyanazon műszaki közegek tartassanak ott a kezelésre, akikről nemcsak itt, de a szakkörökben is kiderült több oldalú felületességük.

A Ház a jelentést tudomásul veszi.

Az új műegyetem.

Kammerer Ernő előadó: Beterjeszti a pénzügyi bizottság jelentését a kir. József-műegyetem állandó elhelyezésére szolgáló állami épületek létesítéséről a vallás és közoktatásügyi miniszter törvényjavaslatáról.

Zboray Miklós: Teljesen osztja azt, hogy a műegyetem építése feltétlen szükséges. De sérelmet lát abban, hogy azok építése nem nyilvános pályázat útján, hanem kézalatt lettek kiadva.

A tervek nem voltak nyilvánosság előtt, elváltak titkolva a szakkörök elől. Kötelességének tartja ezt felemlíteni, nehogy majdan ismét szemrehányás történjék a tulajdonos, hogy miért nem szólunk fel annak idején ellene.

A tervezés és jelentés nem reális, elő fog állani majd itt is a földhitel.

Kammerer Ernő előadó: Védelmezi a javaslatot. A terveket a legkompetensebb laktor, a műegyetem egy tanácsa állapította meg.

Wlassics Gyula kultuszminiszter: Ohajtható, hogy azoknak a tanügyi mizériáknak, melyek a politechnikumon vannak, véget vessenek.

Erre irányul az építkezés. Most arról van szó, hogy ez építkezésre szükséges tíz millió korona lekötessék erre. A javaslatnak célja, hogy biztosítsa a műegyetem felépítését, ami a terveket illeti, azok annak idején ismét bekerülnek majd a parlament elé. Helyesli, hogy minden nagyobb építkezésnél a tervek pályázat útján legyenek készítve, de előre jelezte, hogy ebben az esetben a tervek elkészítésénél már elődje Czigler tanárt bizta meg, kinok munkáiban úgy hiszi megbizik a Ház, mert olyan odaadással és speciális szakértelemmel aligha dolgozna valaki ily irányban. De ő nem is egyedül, hanem a műegyetemi tanári karral karöltve csinálta. Es hogy a tervek nem elrejtve készültek s nincsenek elzárva a nyilvánosságtól, bemutat egy szakirodalmi füzetet, melyben azok megjelentek. A költségvetés loyálisában teljesen megbizik. Nyugodtan ajánlja a törvényjavaslatot elfogadásra. (Eljenzés.)

Rátkay László: Üdvözlí a minisztert! Ha van valami előterjesztése a magyar kultúra érdekében, csak jöjjön minél többször ide, hálaosan fogadjuk. Mert egy rossz tulajdona van a magyar nemzetnek. Ha kulturális intézményekről van szó, nincs pénzünk, de ha a hadügyminiszter akar valamit, csak úgy törjük magunkat, hogy első legyünk a megadásnál.

E rossz szokást végre is le kell vetni a nemzetnek. Ezért örömmel szavaz meg mindent a magyar kulturának. (Helyeslés.)

Váraday Károly: A kiadást nem fogadhatja el. Mig itt a fővárosban díszes palotákat emelnek a kulturának, addig az országban nyomorognak a kultúra igazi apostolai, a tanítók.

De hát annyi pénze van az országnak, hogy csak úgy dobálózik a milliókkal. Két határozati javaslatot nyújt be. Első javaslata szerint a miniszter előbb a tanítók fizetését rendezze s ha az létesül, akkor építsenek. Második javaslata szerint, ha az első el nem fogadná, az építkezés a legszerényebben és legolcsóbban történjék.

Hieronymi Károly: Azt a kritikát, melyet egyes szónokok gyakoroltak a kultuszminiszterre, nem tartja sem igazságosnak, sem helyénvalónak. Ő egész más nézeten van.

Förster Ottó: Képzelem!

kezökbe ragadni az édes hangu aeoli lantot, hogy szívök lágyfuvalmu szózatait csalják ki belőle s a világ felé fordulva a belsejükben lejátszódott nyugalmas vagy viharos időkről danojlanak, szívemelő vagy lesújtó érzelmekről énekeljenek (mert Göthe szerint a költő nem képes szíve-benseje érzelmeit, cikázó gondolatait magában visszatartani, hanem enyhül a búja, ha elsusoghatja főnek-fának, ha elmondhatja másnak is, a mi belőlől bántja, emészti): úgy öntötte verses sorokba érzelmeit és sokféle életeseményét XIII. Leo is.

XIII. Leo nem professzionista költő, de dilettánsnak sem nevezhető, amennyiben ez a szó nyers és keveset kifejező jelentése itt igazán alkalmatlan helyen volna használva. XIII. Leo oly egyéniség, ki ha más térre sodródik, s erejét nem meríti ki a főpásztori működésben, ma a Dantek, Tassok és Ariostok soraiban állhatna. De neki »nem volt kedvező alkalma soha arra, hogy nyugalmat élvezzen, melyben lelkének összes erejét költészetének tökéletesítésére fordíthatta volna.* Hogy volt és van tehetsége a költészethez, bizonyítják azon költeményei, melyeket már igen korán, amikor még más nem jut tehetségeinek tudására, alig 12 éves gyermekkorában írt, s melyek azóta több, mint félszázra halmozódtak fel, mely szám bizonyára százszorosáig emelkedett volna, ha zavartatás, feltartóztatás nél-

* Edmund Behringer: Leonis XIII. inscriptiones et carmina: Germanice reddidit anno 1887. pag. 10.

kül szentelheti lantját Apollónak. De így ez az 58—60 költemény is erős tanúságtétel állításunk mellett. Végre is a mélység kerül a termékenység s a finom kidolgozás is oda-visz, hogy a »nonum prematur in annum« elvnek engedelmessédjünk. Vagy Horáciust ki nem tartja jó költőnek, mert csak 179 költeményt írt 58 éves koráig? pedig egész életében a költészettel foglalkozott. Azért őt mégis a latin aranykor Ovidiusa és Vergiliusa mellé állítják, mint legnagyobbat. Így van ez XIII. Leoval is. Ne keressünk nála sok, hanem mély szellemű, magas ihlettségű, gondos precizitással kidolgozott sorokat.

* * *

A pápa költeményeit nem adta ki egymásután, aszerint, amint napvilágra kerültek tollából, hanem egész gyűjteményeket egyszerre bocsájtotta nyilvánosságra, alapos megfontolás után. A vergiliusi habozást ugyanis megszüntette egyik jóbarátja, Don Geremia Brunelli, ki a perugiai szemináriumban tanárkodott, mikor ő püspök volt ugyanott. Ez a pap már akkor is erősen kérte és sürgette a püspököt, hogy adja közre költeményeit; de akkoriban még nem sikerült rávennie; végre 1885 ben mégis a világ elé került a kötet »Carmina«, »Költemények« czim alatt, melyet az azóta írt költemények azonnal követtek az olasz pápai sajtóban, főleg a »Civiltà Cattolica«-ban.

Közülök az első 1822-ről vannak keltezve, az utolsó 1900. decz. 31-én keletkezett. S csodálatos: fiatal éveiben írt költeményeinek száma jóval kisebb, mint a meglelt férfikorából valóké; sőt valljuk meg: az őregség napjaiból való legszamosabb költeménye. Termékenységre nézve az 1868, 78., 85. év volt a legkiválóbb, míg az 1841. évtől — 1868-ig egy költeménye sem ismeretes előttünk. Ebből is látszik, hogy költészete a tapasztalatban gazdag öregkor fátyolán szűrődött keresztül, de azt is pregnánsan mutatja ez a körülmény, hogy öreg korában is megtartotta fiatalos képzeletét és ihlettségét.

Hogy a pápa költeményeinek vázát, törzökét ismerhessük s azok szerint ítéljük meg a törzök hajtásait, a belső és külső szépségeket, a tartalmat és formait: lássuk, hogyan oszlának fel, mily műfajokba tartoznak.

Az szinte bizonyos, hogy XIII. Leotól senki drámai műveket nem vár s nem is írt e műfajba tartozó semmiféle művet; csak egyéni lírai s epikai költeményei vannak s ezek is mind nemes tárgyak, a hétköznapi portól mentek. Egyet azonban megjegyezhetünk, hogy sok olyan költeménye van, melyre semmiféle theoria szabályait nem huzhatjuk s amelyet csak a középfajok egy sajátos fajához tartozónak kell tartanunk. Általános felosztás az, mely lírai költeményekre, elégiákra, himnuszokra osztja műveit. Általános és éppen azért nem hoz tisztába sok vitás kérdést,

Hieronymí: Szükségünk van arra, hogy a kulturális irányban lépést tartsunk a külfölddel s ezért a felvett összeg éppen nem pazarlás. Nem tartja helyénvalónak azt sem, hogy a parlament ilyen részletesen foglalkozzon ez ügynek egyes kicsinyes részleteivel. Ebből semmi hasznunk nincs, csak időpazarlás. (Nagy zaj a néppárton. Elnök csenget.)

Zboray: Hát az kicsinyes dolog, mikor milliókkal dobátóznak? (Zaj.)

Hieronymí Károly: A törvényjavaslatot elfogadják.

Molnár Jenő: Csatlakozik Várady javaslatához.

Wlassics Gyula: Kéri a határozati javaslatok elvetését, mert valamely kulturális intézményt a másik rovására fejleszteni, vagy kibővíteni nem lehet.

A Ház a törvényjavaslatot elfogadja, a Várady határozati javaslatát elveti.

Szünet.

A munkás- és cselédpénztár.

Szünet után

Justh Ferencz előadó: Beterjeszi a földmivelésügyi és pénzügyi bizottságok jelentéseit a gazdasági munkás- és cselédegélypénztárról szóló 1900. évi XVI. t.-cz. kiegészítéséről a földmivelésügyi miniszter törvényjavaslatáról.

Csernoch János: Örömmel üdvözlö a javaslatot, mely egy nagy bajt lesz hivatva orvosolni és részben gátolni fogja a kivándorlást is.

De szeretne volna látni, ha a miniszter a házi cselédekre is kiterjesztette volna gondját. Mert a gazda és cseléde között szünni kezd az a jó viszony, mely régenté fennállott és igen sokan vannak köztük, hogy segízésre szorulnak. Ugy a gazdák, mint a cselédek szívesen befizetnék azt a néhány fillért, melylyel biztosíthatnák a házi cselédeket a jövő eshetőségei ellen.

A javaslatot pártja nevében elfogadja, kéri a minisztert, hogy jövőre terjessze ki figyelmét a házi cselédekre is. (Helyeslés.)

Elnök: A miniszterelnök ur óhajt beszélni, kérem a javaslat tárgyalásának megszakítását.

Bülów utja.

Székely Kálmán: Válaszol Visontai Somának a német birodalmi kancellár utazásai és a hármasszövetség tárgyában hozzá intézett interpellációjára.

Megjegyzi, hogy ő már egy régebbi beszédében kifejtette, hogy nekünk szükségünk van a hármasszövetség fenntartására. A képviselő szerint igen gyöngye alapokon áll az.

Ez nem áll. Mind a három ország kormánya úgy ment bele a tárgyalásokba hogy óhajtja és akarja a hármasszövetség fenntartásának megújítását. Mindhárom állam kijelentették kötelező nyilatkozatokkal, hogy a szövetség meg fog újittatni.

E nyilatkozatokban azt is kijelentették, hogy az új szövetség tartalma azonos lesz a kijárt szövetség tartalmával. Erről bővebben nem szólhat most, mikor a megújítás előtt állanak, de a képviselő megelégedettik az ő szavaival, mert ugyanily kijelentéseket tettek Német-, Olaszország és Ausztria államfői. Ami azt illeti, hogy mi a tartalma annak a beszélgetésnek, melyet Bülow úgy Olaszországban, mint véle beszélt, arról nem nyilatkozhatik, mert diplomáciai tárgyalásokat nem lehet nyilvánosságra el vinni.

Ami a kérdés gazdasági oldalát illeti, azt a politikai keretekbe nem szabad bevinni. De annak nehézségeit jobban legyözi.

Visontai Soma: A választ nem veszem tudomásul!

A többség a választ tudomásul vette.

Ezzel az ülés véget ért.

Mangra Vazul püspökké választása.

A hírlapok nagy része Mangra Vazul aradi püspökké választásával foglalkozik. A legtöbb rá mutat az új püspök korábbi politikai szereplésére s éppen erre tekintettel, nem találják megnyugtatónak a választást, sőt egyik-másik fővárosi lap kétségessnek tartja, hogy ő Felsőge megerősítse Mangra Vazul megválasztását, mit talán már a püspöki zsinat meg fog semmisíteni.

Mangra Vazul mint nagyváradi püspöki helynök teljesen mellőzte a politikát s az utóbbi két év alatt úgy látszott, hogy szakított addigi túlzó agitációjával.

Ezt látszik igazolni az a beszéd is, a melyet megválasztása után a zsinat előtt mondott.

A beszéd a következő:

*Főmagasságu érsek ur!
Nagytisztelétü zsinat!*

Amikor hálátelt szívvel fogadom el a zsinat megtisztelő bizalmát, ime magam is a szent oltár előtt egy fogadalmat teszek: hogy ha megjön a magas megerősítés és

így e püspöki megyének vezetése rám lesz bízva, összes erőmet mindenkor arra fogom használni, hogy szentegyházunkat a keresztényi szeretetben és testvéries egyesülésben megerősítsem.

Az egyház azonban az államban él; különös figyelemmel leszek tehát arra, hogy az állam és az egyház között mindig a legteljesebb összhang uralkodjék. A törvények tisztelete, a magas trón iránti hűség, a trón tanácsosai iránti őszinteség és a meleg hazafiságnak kultiválása, olyan hazafiság, amely a lelkeket emeli és ezáltal a hazát erősíti, a magyar hazában élő összes felekezetekkel való jó egyetértés: ime ez az ideál fog vezetni működésomban. Es nem csupán szavakkal, hanem tettekkel akarom bebizonyítani, mily értékes nekem ez ideál és milyén forró vágyam, hogy egyházunk nagygyűléseiben közreműködjem, közreműködjem a béke, a szeretet és a testvériség jegyében.

Füvi szeretettel köszönöm főmagasságu érsek urnak kegyességét és fáradozását, hogy személyesen vezette eme egyházunk életére nézve oly fontos aktust, biztosítom őszinte hódolatomról és vágyva vágyom, hogy működésomban egyházunk bölcs főpásztorainak tanácsait követhessem.

Hálátelt szívvel köszönöm az egyház képviselőinek a magas kitüntetését és ünnepélyesen fogadom, itt az oltár előtt, hogy mindig csak az egyház és a hazája jéré fog szemem előtt lebegni, a hazai iránti szeretet, a király iránti hűség és a testvériség az egyházban lesznek vezérlő elveim.

A választás estéjén tartott banketten is érdekes magyar-barát nyilatkozatok történtek.

Solymosi Elek budapesti színművész magyar nyelven mondott pohárköszöntőjében Mangrát éltette és azzal végezte szavait, hogy nincs ok a rekrutálásra; hálát ad a magyarok Istenének — ugymond — hogy Mangrát arra a polczra állította, melyen szívének melegével, hazaszeretetének egész leikésedésével fogja megmutatni az utat, melyen a magyarok és románok jó testvérek módjára összeülekezhetnek.

A társaság nagy tetszéssel fogadta ezt a beszédet, melyre dr. Oncu Miklós válaszolt, hangsúlyozva, hogy a Mangra körül csoportosuló románok régen keresték az összeköttetést a magyarokkal és azt hiszik, hogy ezzel a választással közelebb fognak jutni egymáshoz.

mert több oly költeményt, mely a szorosabb megkülönböztetés révén más műfajba volna osztható s így más fogalmat is adna nekünk, egy káiap alá foglal. Pedig, akár milyen kopott is az a szó: »qui bene distinguit, bene docet«: nagyon igaz s nem hiábavaló.

Szorosan vett dalai ni csenek, legfeljebb olyanok, melyekben fohászokodás van kifejezve, sőt egészen áthajlanak a himnuszhoz, vagy könnyörgésszerűekké lesznek. A szó legvalószínűbb értelmében vallási költő lévén: világi dalt egyáltalában nem találunk nála. Vanak igazi himnuszai, melyek akármely irodalom hasonlófajú műveivel kiállják a versenyt. Nemkevésbé találkozik nála óda is, hősi s erkölcsi egyaránt, mely sokszor a csodálatos alkatu, ódai lendületű, erkölcsi epigrammájában találja meg rokonságát. Tiszta epigrammából van legtöbbje, melyektől nehezen választhatók el azok a versek, amelyek megtartják ugyan az epigramma külső, ösiformáját, t. i. a hexametert, hanem epikai részekkel is erősen bővülnek. Költői életrajz s kivülé egy-két epigrammatikus sorban annak néhány töredéke s végül képaláírásai, sírfeliratai s hasonló költői, szinte elszórt sorok, meg egy-két elégia: ime ezek Leo költői működésének s tehetségének bizonyosságai.

XIII. Leo költeményeit korszak szerint elrendezoi, mint azt például Horáciussal tették, merőben fölösleges; ugyanis nincs első sorban elég költeménye hozzá, másodsorban, mint

mondottuk, nem ex professo költő ő. Azért nincs szükség költeményeinek ilyen átnézetére.

* * *

XIII. Leo pápa költészetét legjobban jellemzi a hasznosnak a kellemessel való vegyítése, Horáciusnak azon elve szerint:

»Omne tulit punctum, qui miscuit utile dulci.«

»Mindent elvégzett, ki a hasznost kellemessel vegyítette.«

Hasznost-kellemest foglalnak magokban költeményei; kellemes-édesen zengeti hurjait, de a dal, az ének mélyén ott bontakozik ki jószágos arczával, intő kezével az élénk szemű nagy főpap alakja s nemes erkölcsi eszmét juttat kifejezésre. Ebben a tekintetben férfikora delétől irt versek mind haladást mutatnak, de nem úgy az általános, a belső-külső érték tekintetében: mert ebben a tekintetben az ő költészetében haladás nincs, vagy legalább is nehezen észrevehető. Amint ami hazai i ónk közt Tompának jutott a költészet géniuszának az a kegye osztályrészü, hogy muzsája mindig egyetlen hűvel lelkesítetté, úgy az olaszok közt XIII. Leonál sem lehet észrevenni sem haladást, sem hanyatlást, akár eszmei, nyelvi, tárgyi, akár bármily más szempontból. Egy bizonyos, hogy később irt költeményeiben a nyelvnek használata biztosabb, a kifejezések szabadabbak. Ez állítás általános bizonyosságának bizonyításául álljon itt az a kis

szonettje, melyet az első epigrammával egyidőben, 1822-ben irt olasz nyelven szent Alajosról, a tisztaság e nagy szentjéről. (Csicsáky Imre, jeles műfordítónk, fordította kiváló hűséggel.):

Az angyali ifjunak
Gonzaga szent Alajosnak
a Jézustársasági atyák növendékei Viterboban
Ünnepet ülvén, szent Ignác templomában,
e szonettet ajánlják:

Szent Alajosnak képe ez, melyet
Áhitatos hívek állnak körül;
A művészet, mely alkotá, örül,
Hogy a természettel verseny'zhet.

A szüzi arcz oly halvány, beesett,
Szemébe a könny özönje gyül,
Ha elgondolja kínos érzetül:
Krisztus miértünk mennyit szenvedett!

De bár szelid arczát a mesteri
Kéz oly hűséggel tudta festeni,
Lelke szépségét nem festhette le!

Mert bármi nagy a művész szelleme,
Hogy mily dicsó egy menyországi lélek:
Nem festhetik le halandó művészek.

Vajjon nincs e kis szonettben terszerűség, neyes beosztás és főkép logikus gondolkodás? s külföld formája, verselésének, nyelvezetének biztonságára nézve lehet-e valamit

UJDONSÁGOK.

A Rhédey-kertben.

— A munkások sztrájkja. —

Soha olyan népes nem volt a Rhédey-kert, mint ezen a héten. Több mint 1000 munkás járkál csoportonként az árnyékos fák alatt s az édes semmittevésben a kellemes zöld pázsiton elnyújtózkodva élvezi az üdítő friss léget. Meghánnyják a napi eseményeket, az írástudó ember újságból tart felolvasást s a vezérek buzditják, kitarásra ösztönzik a nyugtató munkáshadát, a helyett, hogy felvilágosítanak a tudatlanokat s meggyőznék ifj. Rimanóczy Kálmán ajánlatainak előnyös és méltányos voltáról.

S a mikor kifáradtak a henyélésben, a jótékonyág lép sorompóba, gulyást és sört osztva ki az éhségtől s a napi izgalmaktól kimerült munkásnak. A hat óriási üst körül, melynek tartalma ingerlő étvágygerjesztő illattal tölti meg a levegőt, nyüzsg a férfi, nő és gyermek. Első akar lenni mindegyik s mohón kap a jótékonyág nyújtotta falat után. Hat menyecske osztja a kenyeret és gulyást. De ez az állapot sem tarthat örökké s ha ma nem, de holnap meg kell ragadni, az erőteljes munkáskéznek a téglát s a malter kanalat, ha élni és boldogulni akar.

Tegnap korán reggel újból behívatta Gerő Armin rendőrfőkapitány a mozgalom vezetőjét és általuk felszólította a napszamosokat, hogy kebelükből százas bizottságot küldjenek hozzá, hogy Rimanóczy építész utolsó ajánlatát eléjük tárhassa. A küldöttség (10 napszamos) azonban már eleve is kijelentette, hogy egyáltalán nem egyezkednek, hanem ragaszkodnak az óradíjazási követelésükhöz. Majd eltávozván, újlag visszatért a férfiak küldötteként 1 férfi és a nők küldötteként 1 nő-napszamos és ezek sajnálattal — de határozottan — kijelentették, hogy a napszamosok egyáltalán nem hajlandók semmiféle egyezésre és nem is akarnak ebben dologban tárgyalni.

Gerő Armin ezen határozott kijelentés dacára a következő tájékoztatást kiküldvén több száz példányban szétosztatta közöttük:

kifogásolni? S ezt a költeményt mint 12 éves gyermek írta Pecci Joakim.¹

Legjobban szeretnők XIII. Leo összes költeményeit külön-külön elemezni s elemezve fejtegetni azokat az eredeti szépségeket, melyek lépten-nyomon feltalálhatók nála. Talán szerencsésen hasonlítjuk költeményeit tükörhöz, melynek minden részecskéjében, ha még olyan apró is az, visszatükröződik az a kép, melyet eléje tartunk, tisztán, hamisítatlanul, azonosan.

Szentatyánk költeményeinek tárgyai a lehető legváltozatosabbak. Dalol önmagáról, életének eseményeiről, történetéről, hisz' ezt szeretik a költők a világgal megismertetni; énekel barátairól, ismerőseiről, oly egyénekéről, kiket szavaival megtisztelni akar, hazája nagy férfairól; sokhúru lantján zeng a szentekről, lelki nagyságokról, a boldogságos Szűz égi tulajdonairól, tisztaságáról, a szent Családról s végül mindenféleképp, mi akár az egyházra, akár ő magára vonatkozik.

¹ Van különben ennek a kis versnek más története is! Az 1900. évi jubileumi esztendőben az Ós-Csanádnak püspöke nyújtotta át a hú magyarjain örövendő pápának, jelen költemény egy példányát olaszul és magyar fordításban a szent Péter-templomban történt fogadás alkalmával. A jó aggastyán átható jóságos szemében könnyek ültek, visszagondolva azokra a régi időkre s a magyaroknak ezen lekötélő figyelmességére. Majd a biborra aranybetűkkel himzett költeményre pillantott, s kedves sajnálkozással fejezte ki, hogy nagy bánatára nem jól látja már az aranybetűket: mon vedo i tipi d'auro.

Tudomásul!

Ifj. Rimanóczy Kálmán építő-vállalkozó előttem kötelezőleg tett nyilatkozata szerint a városháza építésénél alkalmazásba veendő napszamosok napibéreit a következőképpen ajánlja meg:

1. Állványozók részére 1 korona 90 fillér.
2. Nyolczvan napszamos részére 1 korona 80 fillér.
3. Közönséges napszambér 1 korona 60 fill. és 1 korona 70 fillér.
4. Nő napszamosok részére 1 korona 30 fill.

Ezzel szemben a táviratilag beérkezett hivatalos értesítések szerint az alábbi városokban a legmagasabb napszambérek a következők:

- Arad:** 1 korona 40 fillér.
Kolozsvár: Férfinapszám 1 korona 30 fillér; női napszám 90 fillér.
Debreczen: Állásosinálók 1 korona 30 fillértől 1 korona 60 fillérig; rendes napszám 1 korona 30 fillér; asszonyok és malterhordóknak 80 fillér, vagy 1 korona.

Győr: Férfinapszám 1 korona 20 fillértől 1 korona 80 fillérig; nőinapszám 1 korona 10 fillér.

Szeged: 1 korona 20 fillértől 1 korona 80 fillérig.

Brassó: Férfinapszám 1 korona 60 fillér; nőinapszám 1 korona.

Szabadka: 1 korona 20-tól 1 korona 60 fillérig.

Nagyvárad, 1902. június 12-én,

Gerő Armin,
rendőr-főkapitány.

Ennek sem volt semmi foganatja, mert a napszamosok nagyrésze minden olvasás nélküli szitkok közepette tépte darabokra.

Egyidejűleg Mendelényi Béla rendőrfőkapitány és Lőrinczy Gyula tb. alkapitány küldettek ki, hogy a mozgalomban szereplő egyéneket név, születés, lakhely, tartózkodási, idő és családi viszonyaik szerint írják össze. Az összeírás meg is történt és kitént, hogy a mozgalomban szerepel 366 férfi és 80 nő; vagyis jóval több mint Rimanóczy és Rendes napszamosai. Az összeírtak javarésze nem is helybeli; igen sok közülök rovott multu, többször tolonczolt, sőt a város területéről kitiltott elem, kiket a gulyás illata csalt a sztrájk-tanyára.

Kétségtelen lévén, hogy a mozgalomban szereplők száma már eddig tetemesen szaporodott a gyűlevész, dologkerülő és gyaucus elemmel, kik beözönlvén a városba a közönségnek a napszamos-gyermekek részére gyűjtött adományait illetéktelenül élvezik, — s mert végül, az ilyen mozgalmaknál ismert mód szerint — a tömeg napról-napra való növekedésének így sem vége, sem hossza nem lenne, Gerő Armin főkapitány intézkedett, hogy az összeírtak közül, a rovott és idegen illetőségű egyének haladéktalanul eltolonczoltassanak a város területéről.

Nagyon elfajult tehát a napszamosok bérmozgalma s itt van az ideje a szigorú hatósági intézkedések haladéktalan megtételére. S jelentését, mint értesülünk a főkapitány meg is teszi a városi tanácshoz a mai napon s ennek a következménye valószínűleg az lesz, hogy ifj. Rimanóczy Kálmán a helybeli munkások alkalmazása iránti kötelezettség alól felmentetik.

Ezzel elért a mozgalom a végső határhoz, melyet a józanabbak aligha fognak átlépni és könnyelműen nem dobják el önmaguk és családjajuktól a betevő falatot. Munkába állanak egyetértve, erős akarattal, mielőtt idegeinek foglalnák el az új városháza építő állványait.

TÁJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vásár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 8-5-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 8-5 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

* A bibornok betegsége. Dr. Schlauch Lőrincz bibornok-püspök ő Eminentiája javuló állapota állandóan tart. — A »Nagyvárad« tegnap számában jelzett látogatás Budapest-ről nem történt meg, a mennyiben ő Eminentiája személyesen senkit nem fogadott.

* A »Corda Fratres« nagyváradai fiókja A nagyvárad kir. kath. jogakadémia ifjusága tegnap délután fél 6 órakor tartotta alakuló ülését a »Corda Fratres« és a nemzetközi diákokon ressus ügyében. A lelkesedés mellett dr. Krüger Aladár ügyvédjelöltet választották meg consul igazgatóvá. Titkár lett Szolcsányi Béla joghallgató. Consulokká: Vermes Béla, Frankó József, Mayer Emil, Személyi Kálmán, Fábry Bert, Szkalák Zoltán joghallgatók választották meg. A tisztikar megalakítása után fontos előkészületek felett tanácskozva emelkedett hangulatban osztoztak szíjjel.

* Fraknoi Vilmos püspök Biharban. Fraknoi Vilmos vál. püspök, Szent-Jobbi apát szerdán délben Váradra érkezett és Radnay Farkas fölszentelt püspökhöz szállott. Csütörtökön délelőtt Bunyitay Vincze apátkanonokkal meglátogatta a muzeumot, mint a Muzeumok és Könyvtárak Országos felügyelője, hol dr. Némethy Gyula ör fogadta. Még csütörtök délután kikocsizott Szent-Jobbra, az apátsági birtok megtekintésére, hol néhány napot szándékozik tölteni.

* Kinevezés. A magyar kir. igazságügy-miniszter Tóvissy Elek berettyóújfalui kir. járásbíróági telekkönyvi betétszerkesztő segédtelekkönyvvezető telekkönyvvezetővé nevezte ki.

* Nem engedi a miniszter. Bihar-Diószeg község képviselőtestülete kérte a kereskedelmi minisztert, hogy két napos országos vásárát akként oszthassa be, hogy az egyik napon az állatvásárt, a másik napon pedig a kirakó vásárt tarthassa meg. A miniszter azonban nem engedi meg a vásár ketté osztását, mert ez ellenkezik a közönség érdekével.

* Tiszti orvosi képesítés. A tiszti orvosi vizsgák országos bizottsága által Kolozsvárt folyó évi június hó 1—4-ig tartott vizsgálatokon Kis Vilmos kórházi segédorvos és Sugár Bertalan margittai magánorvos képesítették.

* Rózsakiállítás Nagyváradon. Angyal szívű, poetikus lelkű uri hölgyeink minden évben kitalálják a módját, hogy a szépet összekötve a hasznossal, kellemes szórakozást nyújtsanak a közönségnek és előmozdítsák a humanizmus ügyét. Még élénken visszaemlékezünk a pompás kecsanthemum kiállításokra, amelylyel gyönyörűséget okoztak s a jótékonycélra tetemes összeget hoztak össze. Most hasonlóra készülnek. Június 26-án nagy szabásu rózsakiállítást rendeznek a Fehér Kereszt egyesület javára. Az érdekes kiállítás helye még nincs megállapítva. A mozgalom élén özv. Des Echerolles-Kruspér Sándorné urhölgy és Rimler Károly polgármester buzgólkodnak. A kiállításra vonatkozó bővebb tudni valókat közelebb hozzák nyilvánosságra.

* Parlamenti esendzavaró. A tegnapi ülés folyamán élénk incidens zavarta meg az ásitózo honatyákat, egy eleven veréb repült be a tisztelt Házba — és csiripelt, csiripelt oly kitaróan, hogy Apponyi elnök elrendelte a verébnek karhatalommal való kitiltását; de sajnos — a veréb nem reagált sem az elnöki szóra, sem Farkas terembiztos seprűjére, hanem kedélyesen folytatta a megkezdett csiripelést. Mihelyt azonban a vita nagyobb mérvet öltött, mihelyt a nagyságos urak is nekihevülve halljukozni kezdtek — csodálatos módon a veréb is elhallgatott, talán ugy elmélkedve buksi fejében, hogy a lent folyó szóáradat ugy sem egyéb szalmacséplésnél, s a nagynehezen kicséplést mag is oly silány, hogy abból még egy árva veréb sem tudna megélni.

* **Előléptetések a postánál.** A hivatalos lap tegnapi száma közli a postai kinevezéseket, melyek szerint a nagyváradai posta és távirda-kiadók közül *Kiszlák* Ferenczné, *Tuchmann* Róza, *Szabó* Anna, *Soós* Irén, *Gärtner* Erzsébet és *Zách* Józsefné posta- és távirdakezelők néveztek ki.

* **A szalontai külvonat elmarad.** A következő értesítés közlésére kértünk fel: A szalontai kiállításra tervezett külön vonat vasárnap, azaz e hó 15-én elegendő jelentkezés híján nem lesz indítva, miről az érdekelteket annak felemelésével értesítjük, hogy a befizetett menetjegyek árát a biharmegyei gazdasági egyesület hivatalos helyiségében visszavehetik. Nagyvárad, 1902. június 13. A kiállítás rendező bizottsága.

* **Alámosott vasúti töltés.** A nagyvárad-brassói vasútvonalon, Egeres és Magyar-Lápos állomások között, ahol pár évvel ezelőtt óriási földcsuszamlás okozott nagy kellemetlenséget, a mostani gyakori esőzésből keletkezett árviz alámosta a vasúti töltést. A megrongált pályatestet most már annyira kijavították, hogy a vonatok meglapított menetben átkelhetnek a vonal ezen szakaszán. A töltés rongálás miatt a vonatok némi késedelemmel érkeztek tegnap Ngyváradra.

* **Előléptetés.** A m. kir. igazságügyminiszter *Lánszky* Lajos nagyváradai kir. törvényszéki telegkönyvezetőt a IX. fizetési osztály 3-ik fokozatába léptette elő.

* **Földköstölők Biharmegyében.** A miniszter leiratot intézett Biharmegyéhez, amelyben tudatja, hogy *Pethő* Gyula főgeológus és *Szontagh* Tamás bányatanácsos Biharmegyébe érkeznek s földtani vizsgálatokat fognak végezni. A miniszter kéri, hogy a szaktudósokat működésükben a hatóságok támogassák.

* **Kinizsy Pál szobra.** A veszprémmegyei *Nagy-Vázsony* községben *Óváry* Ferenc orsz. képviselőnek a kezdeményezésére mozgalom indult meg, hogy a községben szobrot emeljenek *Kinizsy* Pálnak. A molnárlegényből lett hadvezérnek *Nagy-Vázsony* volt a szülőhelye. Ott történt, hogy mint molnárlegény egy hatalmas malomkővet használt tálcza helyett a történelmi híru pohár vízhez és a község fölött még ma is megvannak a hajdani *Kinizsy-vár* romjai. Illő, hogy *Nagy-Vázsony* hazafias közönsége megbecsülje a község híres fiának az emlékét és kívánatos, hogy a megindult hazafias szép mozgalomnak meg is legyen a sikere. A *Kinizsy-szobor* javára most folyik a gyűjtés, melyet *Óváry* Ferenc képviselő 200 koronával nyitott meg. Utána, így beszél a go osz nyelvek, *Vázsonyi* Vilmos fog következni.

x Tulhalmozott raktár miatt az összes nyári battist ingek, rendkívül leszállított áron kaphatók

Róth M. Utóda

kalap és uri divat üzletében. Férfikelenyék méret szerint gyorsan készíthetők.

IRODALOM.

Magyar Remekírók. A *Franklin-féle Magyar Remekírók* az által válnak igazán nemzeti művé, hogy *kizárólag* magyar klasszikusokat tartalmaznak. Azt a szép tervet, hogy az összes magyar remekírókat egy nagyszabású gyűjteménybe egyesítse, csak a *Franklin-Társulat* vihette keresztül, mivel ez a társulat szerezte meg *kizárólagos* tulajdonjogát azon remekírók műveinek is, melyeknek kiadási joga törvény szerint még fel nem szabadult. Tehát csakis a *Franklin-féle Magyar Remekírók* gyűjteményében található fel az összes magyar klasszikusok; *Arany* János, *Arany* László, *Bajza* József, *Czuczor* Gergely, *Garay* János, *Kemény* Zsigmond, *Szigligeti* Ede, *Tompa* Mi-

hály, *Vajda* János és *Vörösmarty* Mihály műveit más kiadó nem bocsájthatja közre — ezek nélkül pedig a magyar remekírók összkiadása el sem képzelhető. A *Magyar Remekírók* 3 koronás havi részletfizetés mellett megrendelhetők lapunk kiadóhivatala útján; e végből jelen számunkban foglalt hirdetés rendelőlapja kivágandó és aláírva beküldendő.

TANUGY.

Vizsgálatok a közs. elemi iskolákban.

A községi elemi első fúosztályok évszázó vizsgálatai a következő sorrendben fognak megtartatni:

Június 16-án d. e. 8 órától Ujvárosi I-ső A) osztály; 17-én d. e. 8 órától Ujvároson I-ső B) osztály; 18-án d. e. 8. órától Olaszzi I-ső A) osztály, 10 órától I-ső B) osztály; 19-én d. e. 8 órától Váralján.

A vizsgálatokra a szülőket és tanügybarátokat tisztelettel meghívja az

Elnökség.

A községi elemi II. fúosztályok vizsgálatai a következő sorrendben fognak megtartatni:

Június 16-án d. u. 2 órától Ujvároson II. B) oszt., 17-én d. e. 8 órától Ujvároson II. A) oszt., 18-án d. u. 2 órától Olasziban, 19-én d. e. 10 órától Váralján.

A vizsgálatokra a tisztelt szülőket és tanügybarátokat tisztelettel meghívja az

Elnökség.

SZÍNHÁZ.

HETI MŰSOR.

Szombat: Három pár czipő. (Fedák Sári vendégfelléptével.)

Vasárnap d. u.: *San-Toy*. Este: *Lotti ezredesei*. (Fedák Sári vendégfelléptével.)

Vesztaszüzek.

Nem nagy divináció kellett ahhoz, hogy megjósoljuk a Szigligeti-Színház sorsát. Az a lasciv irányzat, a mely a fővárosi orfeum-színházakból csapott át *némely* vidéki színpadra is, elsöpörte a Szigligetiről nevezett színház deszkáiról is azt a szellemet, a mely egyedül méltó egy ilyen intelligens város közönségéhez, a mely gazdag áldozatokat hoz a kultúra ápolására.

A jóízű apró, igerő topánkák tiporák össze, kurta szoknyák szele kergette ki a színpadról, a melynek nivója alig áll magasabban ama brettli színvonalánál, a melyken mostanában egy szálloda udvarán tombol a frivolitás ördöge. Más szóval a Szigligeti-Színház elérkezett a dekadenciájához.

A *Vesztaszüzek* után ugyan mi is következhet?

Megérhetjük különben, hogy uszodajelenteket produkálnak, hogy ilyes epizódokban gyönyörködtetik a mindinkább fogyó és megcsömörlött publikumot. Mert most már egyéb dehogy jöhet ezután.

A *Vesztaszüzek*, a miben ma a hirnemes vendég primadonna fellépett, az immoralis trágár színpadi fércművek közül való, melyet túrni *színpadi* deszkákon nem lehet, nem szabad.

Az igazgatónak, a ki még visszatérend Nagyváradra, a jövőre nézve meg kell fontolnia, hogy van egy határvonal, a melyen túl nem léphet a nélkül, hogy a közönség bizalmát el ne veszítse. Ha pedig nem tud különbséget tenni a saját érdeke és a közönség érdeke között, a fenyegető anyagi csőd előtt jelent be a színház erkölcsi csődjét!

Szigligeti-Színház.

Folyószám 258.

Pótbérlés —.

Ma, szombaton, 1902. június 14-én

Fedák Sári felléptével

Három pár czipő.

Eletkép.

S Z E M E L Y E K:

Eder Laura, operaénekesnő — T. Pogány J.
Wappenknofl báró, jegye e — Szarvasi Sándor
Flinck Lőrincz — — — Pintér Imre
Léni, neje — — — — **Fedák Sári**
Mayer, színházzsolga — — — Bérczi Gyula
Lizette, szobaleány — — — Eleméry Klárka

Mérsékeltlen felemelt helyárrakkal.

Jegyek előre válthatók d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás fél 7, vasár- és ünnepnapokon este 6 órakor.

Kezdeté 7 és fél órakor, vége 10 órakor.

Holnap vasárnap, június 15-én délután 3 órakor, fél helyárrakkal

S A N - T O Y.

Operett.

este 7 és fél órakor, felemelt helyárrakkal

Lotti ezredesei.

Operette.

Igazságszolgáltatás.

Csőd. A nagyváradai törvényszék tegnap tartott ülésében *Fleischer* Miksa békéböszörményi gazdálkodó ellen a csődnyitást elrendelte. Csődbiztosul *Bohm* Jenő törvényszéki bír., tömeggondnokul dr. *Wallner* Odön, ennek helyettesül pedig dr. *Ertsey* Péter ügyvéd lettek kinevezve. A követelések bejelentésének utolsó napja f. évi augusztus hó 31-ik napja.

TAVIRATOK.

Eljegyzés a királyi házban.

Bécs, jun. 14. *Mária Annunciata* főhercegnő, a nemrég elhunyt *Károly Lajos* főhercegnek és *Mária Terézia* főhercegnőnek leánya jegyet váltott *Sigfried* bajor herceggel. A vőlegény néhai Erzsébet királynéknak unokaöccse. (M. T. I.)

A Tisza kiöntött.

Máramaros-Sziget, jun. 13. (S. t. t.) A tavaszi esőzések, amostani zivataros időjárás következtében megdagadt Tisza folyam kiöntött. Máramarossziget alsó részét *Wissok*, *Dragomer* falvakat teljesen elöntötte. A rohamosan növekvő ár elsodorta a vasúti hidat. A közlekedés szünetel, a pánik óriási.

A tanító nem hatósági közeg.

Budapest, június 13. (Saj. tud. táv.) *Bosán* József hivatalnok arczul ültötte *Bartalus* Antal elemi iskolai tanítót, mert iskolás kis fiát megverte. Az insultált tanító bünvádi eljárást indított *Bosán* ellen, kit a kir. törvényszék három hónapi fogházra ítelt. A kir. ítélőtábla ma foglalkozott az ügygel és mert a tanító nem hatósági közeg. *Bosán* Józsefet a vád és következményei alól felmentette.

A szász király haldoklik.

Sybillenort, június 13. A beteg szász király állapota rosszra fordult. Már csak órákig élhet. A katasztrófa az orvosok véleménye szerint még ma bekövetkezik. (M. T. I.)

A Dunántul ev. ref. főgondnoka.

Komárom, június 13. (Saját tud. távir.) A dunántuli evangélikus református egyházkerület főgondnokává 151 szavazattal **Hegedüs Sándort** választották meg. Gróf **Tisza István** 131 szavazatot kapott.

REGÉNY-CSARNOK.

Tűzzel-vassal.

Irta: **Stenkiewicz Henrik**.
IV.

A Kurcevic-nemzetség régi hercegi nemzetség volt. Pecséjük és czimerök közepén hatalmas fa-törke állott, s egyik ősiük tényleg Ruryktól származott. A nemzetség egyik ága Volhyniában, a másik Lithvániában telepedett meg. A volhyniai ág egyik sarja volt Vassili herceg, aki nem akarta, hogy szegény ember léteire hatalmasabb rokonainak a kegyétől függjön, ideköltözött a Dayeper mellé, s Mihály hercegnek, Jeremiás atyjának a szolgálatába állott. Sok dicsőséget szerzett itt magának, a hercegnek sok fontos szolgálatot tett, s jutalmul Roslogit kapta, 1629-ben a római katolikus egyház kebelébe lépett és nőül vette az előkelő oláh származással dicsekedő Rahoecian hercegnéasszonyt. Ebből a házasságból született Helena az anyja életének árán. Vassili sohasem gondolt arra, hogy másodsor is megőssüljön, minden idejét gazdaságának és kis leánya nevelésének szentelte. Kiváló tulajdonságok, nemes erények és vas-szilárd jellem egyesültek a hercegben, aki jó módra jutott, sőt később nagy gazdaság birtokában sem feledkezett meg idősebbik testvéréről, Konstantinról. A volhyniai gazdag rokonok róla sem akartak tudni s a szegény ember apró bérletekből tengődött a feleségével és öt fiával együtt. Vassili magához vette őket, mindenét megosztotta velök. Így éltek békességben a testvérek 1634-ig, amikor Vassilinak Ulászló királlyal Smolenszkbe kellett vonulnia. Ott érte őt a szerencsétlenség. A táborban ugyanis egy levelet fogtak föl, amely Cehrinnek szólt s amelyen ott ékeskedett a herceg pecsétje és aláírása. Az árulás nyilvánvaló volt s irtózatossá főlháborodás kelt a nyomába, mert épen egyike a legderékabb lovagoknak követte el, aki a hercegnek is kedves embere volt. Hasztalan esküdözött Vassili, hogy sohasem látta azt a levelet, hogy pecsétjét rá nem nyomta, alá nem írta, hogy pecsétnyomója elveszett s így eshetett a hamisítás; nem adtak hitelt a szavának s hazaárulás miatt akasztófára ítélték. Jó emberei megmentették; sikerült elszöktetniök őt. Ejjek idején köszöntött be Roslogiba, megígértette bátyjával, hogy hiven gondját viseli leányának, azután továbbjdosott az éjszakába. Barból még levelet irt Konstantinnek s edelve kérte, hogy legyen jó atyja Helenának, védelmezze, gondozza őt. Azontul nem hallottak róla semmit. Hire járt, hogy meghalt, azt is beszélték, hogy orosz szolgálatba állott, s Némator zágba ment háboruzni — de biztosat ki se tudott róla. Valószínűnek látszott, hogy meghalt már, mert leánya felől csak tudakozódott volna! El is feledték lassan az esetét, de aztán egyszerre hangos lett a nevétől az ország, mert kiderült az ártatlansága. Egy vitebski Kupcevic nevű ember ugyanis a halálos ágyán megvallotta, hogy ő írta Cehrinnek azt a levelet, s megpecsételte a Vassili pecsétjével, amelyet a táborban talált. Ez a fölfedezés mélyen magrendítette a kedélyeket, s mindenki főlháborodással beszélt arról, hogy annak idején nem hittek a Vassali esküjében. Az ítéletet természetesen megsemmisítették, becsületét így hát hivatalosan visszaadták, de

ennek semmi hasznát sem látta már az elűnt herceg. Vagyont annak id-jén nem kobozták el, mert Jeremiás herceg meg volt győződve Vassili ártatlanságáról. Ha a szerencsétlen áldozat a Visniovieckiek oltalma alá helyezte volna akkor magát: szembeszállhatott volna a vádló közvéleménnyel, de ő sokkal lüszkébb volt, miatsem hogy a gyalázatnak csak az árnyékát is hordozni tudta volna.

(Folyt. köv.)

NYIL/TTER.

Parfumerie Savoly illatszertár

Nagyvárad,

Bémer-tér, Bazárépület, színház-sarok.

Gyár:

Flók-üzletek:

Budapest, Damjanich-u. 28. Temesvár, Zágráb.

Ván szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy fényesen berendezett illatszertáramat, melynek létesítésénél semmi anyagi áldozatot nem kiméltem — felszerelve angol s francia elsőrendű gyártmányokkal, nemkülönbön hazai készítményű finom pipere-szapannokkal s az e szakba vágó összes pipere-cikkekkel — **mult hó 31-én megnyitottam.**

A n. é. közönség becses pártfogását kérve vagyok

kiváló tisztelettel

Berger Sándor.

KÖZGAZDASÁG.

Biharvármegye selyemtenyésztése.

— Az országos selyemtenyésztési felügyelőség jelentése Darányi miniszterhez. —

Mindenekelőtt örömmel és hálával említem meg, hogy az országos selyemtenyésztési felügyelőség az alispán és a járási főszolgabírák részéről talán egy vármegyében sem részesült melegebb támogatásban, mint éppen Biharvármegyében.

Teljes bizalommal vagyunk az iránt, hogy ilyen támogatás mellett biztos jövője lesz a selyemtenyésztésnek a vármegyében és csakis arra kérjük a törvényhatóságot, hogy a szederfaállomány gyarapítása érdekében minden lehető legyen kegyes megtenni. Kötelezzük a községeket, hogy a faiskolák rendezésével biztosítsanak maguknak elegendő szederfát és mindaddig, míg az ültetéshez kellő számú szederfával nem rendelkeznek, ne foglalják el a közterületeket másnemű fákkal, mert ez által a szederfaültetést, illetve a selyemtenyésztést teszik lehetetlenné.

1901. évben a vármegyének 15 községében és pusztáján 33-an foglalkoztak a selyemtenyésztéssel és 1,584 kilogramm gubót termeltek, melyért 2,923 korona és 64 fillért kaptak.

Az országos selyemtenyésztési felügyelőség működése óta pedig a vármegyében 8,575 kilogramm gubót termeltek és ezért 14,991 koronát fizettünk ki a tenyésztőknek.

Ezenkívül a beváltó állományon 1901. évben 333 koronát; az intézet működése óta pedig 7,872 koronát adtunk ki a vármegyében a selyemtenyésztés terjesztésére.

Az összes kereset, melyet az országos selyemtenyésztési felügyelőség működése óta a vármegyében nyújtott 22,863 koronára rug.

Hogy egyes vármegyékben mennyit fizetünk ki a selyemtenyésztés után, ezt ezen jelentés elején mutatjuk ki.

Ezzel kapcsolatban itt elmondjuk, hogy a szederfaültetés emelése céljából is minden lehető megtett az országos selyemtenyésztési felügyelőség a vármegyében, a mennyiben kiosztott 346 liter szederfamagot és 262 községben 536,090 darab 2—3 éves magágyi sze-

derfacsemetét. Továbbá részint községeknek, részint az illető község lakosainak és állami utak mellé leendő ültetése céljából 1816 darab szederfát osztott ki és pedig: Szerep községben 50 drbot, Konyáron 10 drbot, Nagy-Szalontán 85 drbot, Tamásdán 300 drbot, B-él községben 50 drbot, Ökrös községben 560 drbot, Nagy-Várad városnak 150 drbot, az államutak mellé pedig 521 drbot. Összesen tehát 1816 darab szederfa lett a vármegyében kiültetve.

A szederfaültetés a Debreczen—fehértemplomi államutnak 116—119 kilométer szakaszán történt az államépítészeti hivatal közbejöttével.

Kedves köteletségemnek tartom e helyen is legbensőbb köszönetemet nyilvánítani a vármegye államépítészeti hivatalának, mely szintén a legjobb indulattal karolja fel a szederfaültetést és szíves készséggel támogat működésünkben.

Bihar vármegyében 1901. évben a következő helyen volt gubóbevéltás:

Nagy-szalontán beváltott gubómennyiség 1393 kgr. 80 deka kifizetett gubóbevéltási ár 2591 korona 92 fill.

Itt felsorolok néhány községet, ahol selyemtenyésztéssel foglalkoztak és kisebb-nagyobb sikert értek el.

Bihar községében nagyon érdeklődik a lakosság a selyemtenyésztés iránt és már most is átlag 29 koronát keresett egy tenyésztő, daczára annak, hogy még alig van lombozható szederfa. Így a selyemtenyésztés erős gyökeret fog verni, ha az előjáró-ág még nagyobb buzgalommal lesz szíves felkarolni a szederfa tenyésztését.

Feketető községben 1901. évben először foglalkoztak selyemtenyésztéssel és a tenyésztők örvendetes eredményt értek el, amennyiben átlag keresetük 59 kor. 96 fillért tett ki.

Ez a siker arra enged következtetni, hogy itt is nagy jövője van a selyemtenyésztésnek, csak arra kérjük az előjáróságot, hogy a szederfaállomány gyarapítására minden lehető kövesen el.

Koraj községben is meglehetősen sikerült a selyemtenyésztés. 1900. évben átlag 26 kor. 32 fillért. 1901. évben 26 kor. 79 fillért keresett egy-egy tenyésztő. A tenyésztés biztosan nagyobb mérvet fog ölteni, ha a község a szederfaállományt szaporítja.

Tamásdán 1901. évben először foglalkoztak a selyemtenyésztéssel és a tenyésztők átlag 31 kor. 42 fillért kerestek. A szederfa hiánya miatt azonban nem terjedhet nagyobb mérvben a tenyésztés. Nagyon kérjük az előjáróságot, hogy ültessen mentől több szederfát és gondoztassa azokat, hogy a biztos keresetet nyújtó selyemtenyésztés minélőbb meghonosítható legyen a községben.

Elismerésre méltó buzgóságot fejt ki az előjáróság a községi faiskola rendbentartása tekintetében Berettyó-Ujfalu, Darvas, Gaborján, Henczida, Szent-Péterszeg, Zsáka, Barakony, Cséffa, Gaszt, Gyapju, Mező-Gyán, Rojt Konyár, Monostor-Pályi, Alsó-Lugos, Czéczeke, Czigányfalva, Eled, Esküllő, Feketepatak, Izsó-pálfa, Mező-Telki, Örvend, Pestes, Sólomkő, Bagamér, Ér-Szelind, Ér-Tarcsa, Szalacs, Bihar, Borostelek, Csehi, Függy, Gyires, Hegyköz-Kovácsi, Hegyköz-Pályi, Hegyköz-Száldobágy, Kardó, Kis-Jenő, Kis-Kér, Kis-Ujfalu, Kis-Ürög, Körös-Tarján, Nagy-Ürög, Oláh-Apáthi, Pecze-Szt-Márton, Szent-András, Telkesd, Uj-Palota, Drág-Cséke, Farkas-Patak, Magyar-Cséke, Mikló-Lazur, Nán-Hegyesel, Papmező, Szombatság, Tasádfő, Venter, Bályok, Bisztra-Ujfalu, Deda, Felső-Ábrány, Genyete, Királyi, Monos-Petri, Széplak, Szoldobágy, Szunyogh, Ártánd, Bodó, Bors, Mező-Peterd, Pusztá-Told, Szakál, Árpád, Baj, Erdő-Gyarak, Kötégán, Madarász Nagy-Szalonta, Oláh-Homorog, Sarkad, Tamásda, Tuka, Bihar-Félegyháza, Bogdán-Szovárvány, Csatár, Csohaj, Csujá-falva, Fegyvernek, Hegyköz-Szent-Imre, Jákó, Hódos, Kis-Marja, Kis-Tótfalu, Kővác, Nagy-Tótfalu, Nyüved, Pap-Tamási, Pelbárhid, Szalárd, Tataros, Almosd, Asszonyvásár, Csanálos, Csokaly, Bihar-Diószeg, Ér-Olaszi, Kakad, Kóly, Kőbölkut, Nagy-Léta, Székelyhid, Uj-Léta, Bélférvér, Jánosda, Sályi, Nagy-Rábá, Sáp, Szerep, Torda, Udvari községben, a miért a legbensőbb köszönetemet nyilvánítjuk.

Viszont sajnálattal kell, hogy észlelje mindenki, a ki a köznépi érdekét szíven viseli, hogy vannak községek, melyekben kívánatos volna, hogy részint az előjáróságok, részint maguk a tenyésztők is a selyemtenyésztés és szederfatenyésztés iránt több és behatóbb érdeklődést tanúsítsanak.

Nagy Szalontán 1900. évben foglalkoztak először a selyemtenyésztéssel és a tenyésztők átlag keresete 43 korona 31 fillér volt és így a 40 tenyésztő 1732 koronát keresett. Ilyen siker mellett nem értjük, hogy az előjáróság szederfák helyett akácokkal ülteti be a közterületeket és lehetetlenné teszi a selyemtenyésztés terjedését, holott ez a szegény népek biztos keresetét nyújt.

Kérjük az előjáróságot, hogy jóindulattal karolja fel az ügyet, szaporítsa a szederfaállományt, hiszen az 1894. évi XII. t. cz. 46. §-a elrendeli, hogy ott, ahol az éghajlati és talajviszonyok alkalmasak és a selyemtenyésztés meghonosítható, ennek érdekében a szederfatenyésztésre nagy gond fordíttassék.

Okrös községben szintén jó sikerrel foglalkoztak a selyemtenyésztéssel, a mennyiben átlag 52 korona 58 fillért keresett egy tenyésztő, de nagyobb mérvet nem ölthet a tenyésztés a szederfa hiánya miatt.

Sajnos, itt is a szederfák helyett másnemű fákat ültet az előjáróság és ez által lehetetlenné teszi a selyemtenyésztés meghonosítását.

Berek-Böszörményben szintén érdeklődik a nép a selyemtenyésztés iránt, de az előjáróság a helyett, hogy szederfaállományát szaporítsa, másnemű fákat ültet.

Hasonló sajnós esetet találunk Konyár és Kis-Szántó községben, ahol az előjáróság akáczfákat ültet a közterületekre és ezzel lehetetlenné teszi továbbterjedését a selyemtenyésztésnek, a mely iránt pedig a nép nagy érdeklődéssel viseltetik.

Ezen községeket kérjük, hogy az 1894. évi XII. t. cz. 46. §-a értelmében a szederfatenyésztésre fordítsanak mentől nagyobb gondot. Arpád és Beél községben 1901. évben nem sikerült a selyemtenyésztés, a mi nagy

részt a szederfa hiányának tulajdonítható. Reméljük azonban, hogy ezért kedvüket nem veszítették a tenyésztők, hiszen gyakran megtörténik, hogy más gazdasági ágazatoknál is elmarad a siker.

A szegény nép érdekében általában kérjük a községeket, hogy a közutaknak legnagyobb részét szederfával ültessék be, annál inkább, mert ezt a törvény is előírja.

Különösen czélszerű volna szederfával beültetni a Bihar-Püspökítő B.-Ujfaluig, a B.-Ujfalutól Debreczenig és az Ókröstől Beélig vezető utakat.

Kérve-kérjük a vármegye közönségét is, hogy a törvényhatósági utakat ültesse be szederfával. Az országos selyemtenyésztési felügyelőség ingyen megajánlja a szederfákat és egy-egy védőkarót is ad. Sőt a leadó állomásig a szállítási költséget is viseli.

Végül ide mellékelem a táblás kimutatást a vármegye selyemtenyésztéséről évenként és községenként.

Elismerjük, hogy az ezen táblázatban kimutatott eredmény nagyon szerény és tisztán azért tártuk fel, hogy kimutassuk, miszerint mindjárt működésünk megkezdésénél igen sok községben vállalkoztak a selyemtenyésztésre, de kevés eredményt értek el a szederfa hiánya miatt. Ellenben Nagy-Szalontán a nagyobb szederfaállomány mellett igen szép keresetük volt a selyemtenyésztőknek.

Ismételve a legbensőbbben kérjük a törvényhatóságot és a községeket, hogy egyrészt minden kitelhető módon gondoztassák a kiültetett szederfákat. Másrészt legyenek türelemmel a fásítással és a közterületeket tartásuk fenn a szederfák számára, a melyeknek leginkább veszi hasznát népünk legszegényebb része.

Hogy elegendő szederfa mellett milyen sikert érhetünk el a selyemtenyésztés után, ezt a hácsvármegyei adatok a legfényesebben igazolják.

Zárlat egy községre. Fekete-Bátor biharmegyei községben a sertésveszt hivatalosan konstataáltak. A tenkei főszolgabíró a községre elrendelte a zárlatot.

Reich Jenő és Társa

Tőzede jelentése

— A «Tiszántul» eredeti távirata. —

Értéktőzede.

Budapest, június 13.

Osztrák hitel	697.—
Magyar hitel	701.—
Allamvasut	—
Rimamuró	509.50
Magyar jelzálog	472.—
Szállítási	—
Wagon-kölcsön	—

Hatalidők.

Budapest, június 13.

Buza októberre	8.01
Buza áprilisra	8.98
Tengeri	5.16
Rozs okt.	6.53
Zab ápr.	6.—
Káposzta, repce, stb.	96

Hivatalos arcfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1902. június 13-án.

Magyar aranyjárdék 4%	120.60
Magyar koronajárdék	98.—
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4,7%	119.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 3,7%	100.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1878-ból	119.—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	97.80
Italmérségi jog megvédési kötvény	100.—
Horvát-szláv földterhermentesítési kötvény	97.50
Magyar nyereségy-sorozat-kölcsön	206.—
Tiszabályozás szept. sorjegyek kölcsön	163.—
Osztrák járadékpanírban	101.80
Osztrák járadék ezüstben	101.80
Osztrák járadék aranyban	120.50
Osztrák korona járadék	59.70
Osztrák államsorsjegyek	153.—
Osztrák magyar bank részvény	16.—
Magyar hitelbankrészvény	708.—
Osztrák hitelintézet részvény	702.—
Párisi vista	95.25
20 frankos arany (Napoleonkor)	19.06
Németbirodalmi márká	117.35
London vista	240.85
80 márkás arany	23.46

A szerkesztését felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

==== Lapunk kiadóhivatala utján megrendelhető csekély havi részletfizetés mellett. ====

==== Franklin Társulat kiadása ====

MAGYAR REMEKIRÓK

A magyar irodalom főbb művei.

Csakis a Franklin-féle MAGYAR REMEKIROK gyűjteményében található a magyar klasszikusok összességét, mivel Arany János, Arany László, Bajza József, Czuczor Gergey, Garai János, Kemény Zsigmond, Szigligeti Ede, Tompa Mihály, Vörösmarty Mihály, Vajda János műveinek kiadási joga a Franklin Társulat kizárólagos tulajdonát képezi és azokat más kiadó ki nem nyomathatja.

Minden remekíró munkáit egy kiváló magyar író látja el bevezető méltatással és életrajzzal.

KEDVEZMÉNY A MAGYAR REMEKIRÓK MAGRENDELŐINEK.

Shakspere, Petőfi, Arany, Vörösmarty stb. fordításában s mint ilyen, méltó kiegészítője a Magyar Remekírók-nak

A Magyar Remekírók első 5 kötete (I. sor.) már megjelent; félévenként jelenik meg egy-egy ötkötetes sorozat.

A Magyar Remekírók 3 koronás (Shakspere színműivel együtt 4 koronás) havi részletfizetés mellett rendelhetők meg a Rendelő-lap utján, mely kivágandó és megfelelően kitöltve beküldendő a „TISZÁNTUL” kiadóhivatalához.

A magyar nemzeti irodalom kincsesházát képezi a Magyar Remekírók 55 kötete, melyben benn van az összes magyar klasszikusok minden maradandó alkotása. — A magyar klasszikusoknak ez első és egyöntetű összkiadásának ára 55 kötetben, díszes vászonkötésben **220 korona.**

Ezeket kívül benn lesznek a MAGYAR REMEKIROK könyvtárában: Balassa Bálint, Berzsenyi Dániel, Csiky Gergely, Csokonai Vitéz Mihály, Deák Ferencz, Eötvös József br., Fazekas Mihály, Gyöngyössi István, Gvadányi József, Kármán József, Kazinczy F., Kisfaludy Károly, Kisfaludy Sándor, Kölcsey Ferencz, Kossuth Lajos, Madách Imre, Mikes Kelemen, Pázmány Péter, Petőfi Sándor, Reviczky Gyula, Széchenyi István gr., Teleki László gr., Zrínyi Miklós, Népies Lyra, Népballadák, Kuruczoköltészet.

RENDELŐ-LAP.

A «TISZÁNTUL» kiadóhivatala utján ezennel megrendelem a **Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytárs.-tól Budapest, VIII., Üllői-ut 18.**

- a) A «Magyar Remekírókat» 55 kötetben 220 kor.-ért, fizetendő sorozatonként 20 korona utánvétellel.
b) A «Magyar Remekírókat» és Shakspere műveit 240 koronáért, fizetendő sorozatonként 20 korona utánvétellel.
c) A «Magyar Remekírókat» és Shakspere műveit 240 koronáért, fizetendő 4 koronás havi részletekben.
d) A «Magyar Remekírókat» Shakspere nélkül 220 koronáért, fizetendő 3 koronás havi részletekben.

A gyűjtemény első sorozata megjelent, félévenként jelenik meg egy-egy 5 kötetes sorozat.

A részletek az első szállítástól kezdődőleg minden hó 1-én **Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytárság pénztáránál Budapesten** fizetendők mindaddig, míg a mű teljes vételére kiegyenlítő nincs. A részletek be nem tartása esetén a folytatódó kötetek a részletek pótlásáig visszatartatnak; a lejárt s le nem fizetett részleteket a Társaságnak jogában áll, a portóköltés költségének hozzájárulása mellett, postai megbízással beszedni. A részletek elmulasztása esetében a részletfizetési kedvezmény megszűnik és az egész mű vételére esedékessé válik. **A vételér első részlete az első szállításkor utánvétetik.**

Lakás és kelet:

Név és állás:

Olvasható aláírást kérek.

UJ ÜZLET.**UJ ÜZLET.**

Szives tudomására hozom a n. é. közönségnek, hogy *Szent László-tér, Rimanóczy-házban*, egy a mai kor igényeinek teljesen megfelelően berendezett

polgári borozót

nyitottam,

a hol *saját termésű kitünő minőségű ó- és új boraimat* hozom forgalomba.

Naponta friss, jégbehűtött első minőségű

DRÉHER SÖR.

A midőn hosszú évi működésemre hivatkozva, új vállalatomhoz a n. é. közönség szives támogatását kérem, minden igyekezetemet felhasználom, hogy úgy t. vevőim, mint vendégeim legteljesebb elismerését kiérdemeljem.

Tisztelettel

CZEGLÉDY SÁNDOR.

Telefon.

Telefon.

Megnyitás vasárnap, folyó hó 15-én.

Megnyitás vasárnap, folyó hó 15-én.

A nagyvárad kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóságtól.

9470—1902-ik szám.

Hirdetmény.

Tasádfő, Szt. Elek, Kopacsél községnek telekkönyvi betétei az 1886: XXIX., az 1889: XXXVIII. és az 1891: XVI. t.-cikkek értelmében elkészítettvén és a nyilvánosságnak átadatván, ez azon felszólítással tétetik közzé, hogy

1. mindazok, a kik az 1886: XXIX. t.-cz. 15. és 17. §-ai alapján — ide értve e §-oknak az 1889. XXXVIII. t.-cz. 5. és 6. pontjában és az 1891. XVI. t.-cz. 15. §-a a) pontjában foglalt kiegészítéseit is, — valamint az 1889. XXXVIII. t.-czikk 7. §-a és az 1891: XVI. t.-czikk 15. §. b) pontja alapján eszközölt bejegyzése érvénytelenségét kimutatják, e végből törlési keresetüket, azok pedig, a kik valamely teherátvitel átvitelének az 1886: XXIX. t.-cz. 22. §-a, illetve az 1889. XXXVIII. t.-cz. 15. §-a alapján való mellőzését megtámadni kívánják, e végből keresetüket hat hónap alatt, vagyis az 1903. évi január hó 2-ik napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyújtásuk be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után indított keresetük annak a harmadik személynek, a ki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett, hátrányára nem szolgálhat;

2. hogy mindazok, a kik az 1886. XXIX. t.-cz. 16. és 18. §-ai eseteiben — ide értve az utóbbi szakaszban az 1889: XXXVIII. t.-czikk 5. és 6. §-aiban foglalt kiegészítéseit is — a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzetése ellenében ellenmondással élni kívánnak, írásbeli ellentmondásukat hat hónap alatt, vagyis 1903. évi január 2-ik napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyújtásuk, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után ellentmondásuk többé figyelembe vétetni nem fog;

3. hogy mindazok, a kik a fentebbi 1. és 2. pontban körülírt eseteken kívül a betétek tartalma előbb nyert nyilvánkönyvi jogait bármely irányban sértve vélik, — ide értve azokat is, a kik a tulajdonjog arányának az 1889: XXXVIII. t.-cz. 16. §-a alapján történt bejegyzést sérelmesnek találják, e tekintetben felszólalásukat tartalmazó kérvényeket a telekkönyvi hatósághoz 6 hónap alatt, vagyis az 1903. évi január hó 2-ik napjáig bezárólag nyújtásuk be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő elmulása után a betétek tartalmát csak a törvény rendes útján és csak az időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személy jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

Együttal figyelmeztetnek azokat a feleket, a kik a betétek szerkesztésére kiküldött bizott-

ságnak eredeti okiratokat adnak át, — hogy amennyiben azokhoz egyszersmind egyszerű másolatokat is csatoltak, vagy ilyeneket pótlólag benyújtanak, az eredetieket a telekkönyvi hatóságnál átvehetik.

Kelt a nagyvárad kir. törvényszékénél, mint telekkönyvi hatóságnál 1902. évi június hó 5-én.

Debreczeni

kir. törvényszéki bíró.

211

Az árverelési küldöttség elnökétől.

14—15—16/1902. g. ü. szám.

Árverési hirdetmény.

Nagyvárad város tanácsától nyert megbízatásom folytán 1902. évi június hó 25-ik napján délelőtt 10 órakor a város ház nagytermében a következő, a város tulajdonát képező ingatlanok eladására, illetve bérbeadására árverést tartok.

I. A város tulajdonát képező Szechenyi-téri 14/343—5. számú magtárhelyiségnek bérelte. A bérelti idő 1902. évi július hó 1-ső napjától 1903. június hó 30-ig terjedő egy év. Kikiáltási ár 2140 korona. Bánatpénz 525 korona.

II. A Zöldfa alatti 8. számú bolthelyiség bérbeadása, a bérelt azonnal átvehető s tart 1908. évi október hó 31-ig, kikiáltási ár 1100 korona évi bér s a feltételekben körvonalozott egyéb mellékszolgáltatások teljesítése.

III. A »Fekete Sas« alatti 5. és 6. számú bolthelyiségek bérbeadása, ezen bérelt 1903. május hó 1-én kezdődik s tart 1908. évi április hó 30-ik napjáig, a kikiáltási ár 4406 korona évi bér s a feltételekben körvonalozott egyéb mellékszolgáltatások teljesítése.

IV. Az új sertésvásártéren tervezett italmérési helyiség bérelte az ide vonatkozó külön feltételek alapján.

V. A város tulajdonát képező, a nagyvárad 3174. számú telekkönyvi betétben 5407. és 5408. hrsz. a. felvett »bihari Hágó korcsma« magánjellegű árverésen

leendő eladása. Az ingatlan kikiáltási ára 4440 korona, melyen alul az ingatlan eladatni nem fog. Bánatpénz 440 korona.

VI. A város tulajdonát képező, a nagyvárad 3174. számú telekkönyvi betétben 7652—7653—7654 hrsz. alatt felvett »Volfi korcsma« magánjellegű árverésen leendő eladása. Kikiáltási ár 4000 korona, melyen alul az ingatlan nem fog eladatni. Bánatpénz 400 korona.

Árverelni lehet szóval vagy zárt ajánlat útján. Zárt ajánlatok azonban csak az árverés megkezdéséig adhatók be.

Árverelők tartoznak a fent kített bánatpénzt az árverés megkezdése előtt készpénzben, vagy óvadékképes értékpapirokban, az árverelő küldöttség elnökének kezeihez letenni, vagy egy koronás bélyeggel ellátott zárt ajánlataikhoz készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban, vagy a városi pénztár által kiállított letéti jegyet csatolni.

Az árverési s árlejtési feltételek alulírott hivatalos helyiségében a hivatalos órák alatt megtekinthetők s szóbeli ajánlattevők azokat az árverés, illetve árlejtés előtt aláírni kötelesek, zárt ajánlattevők pedig ajánlataikban világosan kitenni tartoznak, hogy azokat ismerik s magukra nézve kötelezőknek elfogadják.

Ajánlattevőt ajánlata azonnal, Nagyvárad városát azonban a törvényhatósági bizottságnak ide vonatkozó jogerős határozata kötelezi. A város fentartja magának a jogot, hogy a beadott ajánlatok közül szabadon választhasson, esetleg az árverés eredményét megsemmisíthesse s új árverést rendeljen el, vagy a beadott ajánlatokat mellőzve az értékesítés iránt tetszése szerint intézkedhessen.

Nagyvárad, 1902. június hó 12-én.

Komlóssy József,

jog- és gazdaságügyi tanácsnok,

mint az árverelési küldöttség elnöke.

212

Tisztelettel értesítjük a n. é. fogyasztó és elárusító közönséget, hogy a

tápláló és üdítő

Dréher-féle maláta-sört,

palackban, mai naptól kezdve

naponként friss töltésben

forgalomba bocsátjuk, 10 üvegtől kezdve házhoz szállítjuk.

Viszont elárusítók á renged-ményben részesülnek.

209

BOGNÁR ÉS SZANTÓ.